

Asiantuntijalausunto esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2026

HE 99/2025 vp

Teosto toimii osana musiikin luovan alkutuotannon kokoonpanoa, johon kuuluvat lisäksi Suomen Musiikintekijät, Suomen Säveltäjät sekä Suomen Musiikkikustantajat. Yhteensä kokoonpano edustaa yli 42 000 säveltäjää, sanoittajaa ja musiikkikustantajaa.

Musiikin luova alkutuotanto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2026. Estämme näkemyksenämme seuraavaa:

1. Luovien alojen rahoitus tärkeää turvata

Hallitusohjelmassa todetaan, että luovilla aloilla on merkittävä työllisyys- ja kasvupotentiaali; kulttuurin kansainvälistymisen edellytyksiä tulee parantaa sekä kehittää kasvua vauhdittavia malleja kulttuurialalle. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että monipuolinen ja arvostettu taide- ja kulttuurielämä on sivistysvaltion tunnusmerkki, ja että kulttuurilla on suuri merkitys kansalaisten resilienssille, kokonaisturvallisuudelle sekä kansalliselle yhteenkuuluvuuden tunteelle. Kulttuurialan kasvu tukee koko yhteiskuntaa vahvistaen sen hyvinvointia, luovuutta ja kestävyyttä.

Myös parhaillaan eduskunnassa käsiteltävä hallituksen **kulttuuripoliittinen selonteko** sisältää tärkeitä tavoitteita muun muassa monimuotoisesta ja saavutettavasta kulttuurista jokaisen oikeutena sekä rahoituksen varmistamisesta kulttuuri- ja luovilla aloilla. Samoin hallituksen kesällä julkaisemassa **luovan talouden kasvustrategiassa** asetetaan tavoitteeksi alan viennin ja tunnettuuden kasvu, ja OKM:n hallinnonalan tavoitteena on muun muassa, että taide ja kulttuuri vahvistavat yhteiskunnan sivistysperustaa.

Myös valtion talousarvion tulisi nykyistä paremmin heijastaa näitä tavoitteita. Musiikin luova alkutuotanto kiittää hallitusta luovia aloja uhanneen opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahojen leikkauksen (7,8 miljoonaa euroa) perumisesta. Budjettikäsittelyssä on keskeistä varmistaa, etteivät leikkaukset osu luoviin aloihin myöskään niitä uudelleenkohdennettaessa.

Luoville aloille on jo aiemmilla kierroksilla kohdistunut jatkuvia heikennyksiä hallitusohjelman, kulttuuripoliittisen selonteon ja luovan talouden kasvustrategian hyvistä kirjauksista huolimatta. Esimerkiksi musiikin julkiset tuet alalle ovat vähentyneet 17 prosentilla vuonna 2024 edellisvuoteen verrattuna (Lähde: [Musiikkialan talous Suomessa 2024](#)), ja myös aiemmin tehty ALV-korotus kulttuuripalveluihin ja -tapahtumiin osuu kipeästi alaan. Taiteen edistämiskeskuksen avustuksia ja yksityisen kopioinnin hyvitystä leikattiin reilusti jo vuosi sitten.

Yksityisen kopioinnin hyvityksen 50 % leikkaus säilyi budjetissa ennallaan mikä kurjistaa luovan alan tilannetta. Leikkaus näkyy muun muassa Musiikin edistämissäätiön kautta jaettavien alueellisten tukien merkittävänä vähenemisenä, mikä heikentää kulttuurin saavutettavuutta erityisesti pienten paikkakuntien kohdalla. Musiikin edistämissäätiön tuet ovat merkittävä tuki kulttuurin tarjoamisessa alueellisesti. Ne auttavat tuomaan elävää musiikkia kaupunkeihin ja kuntiin ympäri maan ja ylläpitävät paikallista elinvoimaa. Jokainen menetetty tapahtuma tarkoittaa kulttuurillista ja taloudellista tappiota alueille erityisesti maakunnissa. Samoin tuet ovat merkittävässä roolissa mm. monipuolisen musiikin saatavuuden, aloittelevien musiikintekijöiden esiintymismahdollisuuksien ja erilaisille ryhmille kuten alaikäisille suunnattujen elävän musiikin tapahtumien edistämisessä. Näihin tukiin osuva leikkaus on vastoin kulttuuripoliittista selontekoa, joka nimenomaan painottaa kulttuurin saavutettavuutta jokaisenoikeutena.

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksen mukaan yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmä on Suomessa myös EU-oikeuden vastainen. Puoleen leikattu summa (5,5 miljoonaa) on vain murto-osa tekijöille vuosittain aiheutuneesta 46 miljoonan euron haitasta. **Hallituksen tulisikin kiireellisesti käynnistää tarvittavat lisäselvitykset ja yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmän uudistus,** kuten ministeriön oma selvitys esittää. Tällainen uudistus säästäisi valtion budjettivaroja, lisäisi luovan alan omia tuloja ja vahvistaisi alan rakenteita, kuten AVEKia ja Musiikin edistämissäätiötä.

Kulttuuritapahtumien ja -palveluiden arvonlisäveron 14 prosentin kannan alentaminen 13,5 prosenttiin on oikeansuuntainen, mutta riittämätön toimi. Puolella prosenttiyksiköllä alennettu arvonlisäverokanta on edelleen 3,5 % korkeampi kuin vuonna 2024. 0,5 prosenttiyksikön verokannan lasku ei korjaa alan kustannuspainetta. Esimerkiksi toukokuussa 2025 julkaistun Festivaalibarometrin mukaan festivaaliosallistumisen todennäköisyys laski alimmilleen koko barometrin mittaushistoriassa. Osallistumispäätöksiin vaikuttavat erityisesti lipun hinta ja festivaalialueen palveluiden kustannukset. **Musiikin luova alkutuotanto pitää tärkeänä, että arvonlisäverokanta laskettaisiin takaisin 10 prosenttiin** kustannuspaineen korjaamiseksi, luovien alojen kasvun edistämiseksi ja verotuksen ennakoitavuuden lisäämiseksi.

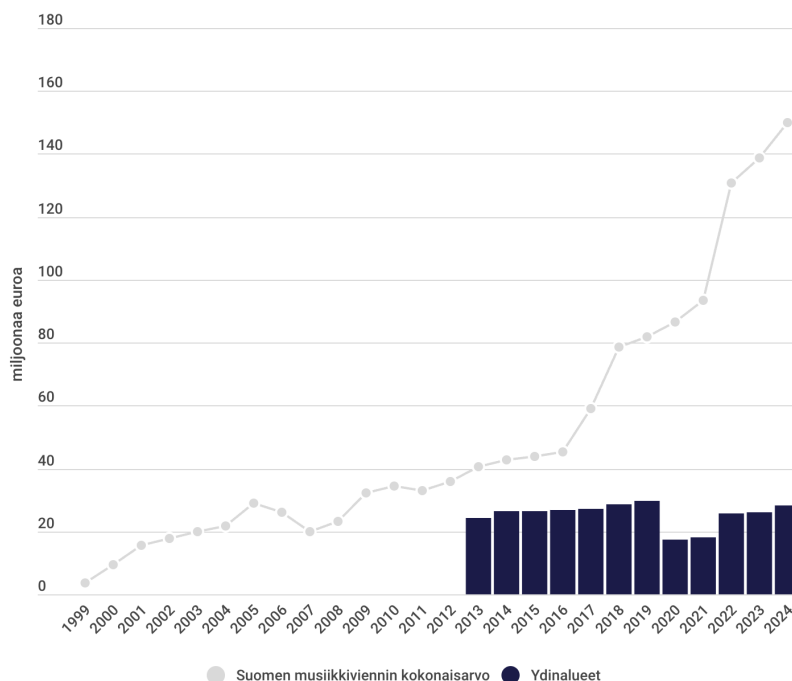
2. Luovien alojen elinkeinotoimintaan ja kasvuun kannattaa panostaa – kansainvälistymisen jatkuvuus turvattava

Suomalainen musiikkivienti on ollut menestystarina, niin musiikkialan kansainvälistymisen kuin vientitulojenkin näkökulmasta.

Erityisenä huolena on, että työ- ja elinkeinoministeriön rahoitusta Music Finlandille ollaan lakkauttamassa, vaikka kyseessä on erittäin tehokas täsmätuki vienninedistämiseen. Music Finland on saanut TEM-tukensa

momentilta 32.01.40, josta hallitus on leikannut niin paljon, ettei TEM voi avata vuodelle 2026 yleistä valtionavustushakua kestävää kasvua ja kansainvälistymistä edistäville toimijoille. Tämä tarkoittaa Music Finlandin tuen lakkauttamista. Tämä leikkaus olisi syytä perua ja **Music Finlandille tulisi varata ensi vuodelle vähintään viime vuotta vastaava 100 000 euron rahoitus.**

Music Finland on tehnyt suomalaista musiikkivientiä yhteistyössä OKM:n, TEM:n ja koko musiikkialan kanssa menestyksekkäästi vuodesta 2012 lähtien. Tänä aikana suomalainen musiikkiala on paitsi vahvasti kansainvälistynyt, myös musiikkivienti on moninkertaistunut tuoden merkittävästi vientituloja ja verotuloja Suomeen ([150 milj. eur vuonna 2024](#), ks. kuva alla).

Luovan talouden kasvustrategia asettaa tavoitteeksi, että ”suomalaiset tekijät, luovien alojen yritykset ja brändit ovat maailmalla aiempaa tunnetumpia, alan vienti on kasvanut.” Kulttuuripoliittisen selonteon visiossa ”Kulttuurivienti toimii monensuuntaisesti. Näin suomalainen osaaminen lisääntyy ja verkostot laajenevat entisestään, mikä auttaa kansainvälisten ovien aukeamista uusille taiteen tekijöille ja luovalle sektorille...”. Selonteon toimenpiteissä puolestaan kansainvälistyvä kulttuuri nostetaan voimakkaasti esiin tavoitteenaan, että ”kulttuuri- ja luovat alat ovat kansainvälisesti verkottuneita ja toimivat aktiivisesti kansainvälisillä markkinoilla luoden merkittävästi vientituloja.” **Näiden tavoitteiden toteutumiseksi on tärkeää turvata Music Finlandin toiminnan rahoitus sekä sen varmistaminen, että Business Finlandin tuet soveltuvat jatkossa mahdollisimman hyvin luoville aloille.**

3. Luovan alan kasvu edellyttää uudistuksia

Luovien alojen kasvun mahdollisuudet ovat sisältövetoisessa, aineettomiin oikeuksiin perustuvassa liiketoiminnassa. On keskeistä varmistaa, että luovien alojen liiketoiminnan edistämiseen varattu rahoitus ohjautuu tarkoituksenmukaiseen ja tehokkaaseen käyttöön. Pienillä lisäpanostuksilla ja uudistuksilla luovien alojen kasvua voitaisiin vauhdittaa merkittävästi:

Leikkausten kohteeksi joutuneet **Business Finlandin innovaatiotuet** ovat olleet niitä harvoja rahoituskanavia, joita luovan alan yritykset – erityisesti musiikki-, av- ja pelialat – ovat kyenneet nykyehtojen valossa hyödyntämään. Esimerkiksi vienninedistämiseksi tärkeä messutuki Exhibition Explorer lopetettiin leikkausten seurauksena heti lokakuun alusta. Leikkaukset juuri tähän osa-alueeseen heikentävät luovien alojen mahdollisuuksia kehittää uusia tuotteita ja palveluita, jotka voisivat kasvaa kansainvälisesti.

Alan kannalta positiivista on, että luovien alojen **T&K-rahoitukseen** on osoitettu 9 miljoonaa myös vuonna 2026. Business Finlandin t&k-tuet ovat kuitenkin osoittautuneet hankalasti hyödynnettäviksi sisältövetoiselle liiketoiminnalle.

Olennaista on varmistaa Business Finlandin rahoituksen ja rahoituskriteerien soveltuminen luoville aloille. On tärkeää, että rahoituksen kriteerit tunnistavat luovien alojen erityispiirteet eikä t&k toiminnan määrittelyä tulkita rajoittavasti. Näin myös t&k-rahoitus voitaisiin ohjata mahdollisimman tehokkaasti alan kehityksen ja kasvun vauhdittamiseen.

Myönteistä musiikkialan näkökulmasta on, että audiovisuaalisen alan tuotantokannustimen vuotuinen taso säilytettiin 10 miljoonassa eurossa.

Kannustimen ehdot sulkevat kuitenkin valtaosan kotimaisista hankkeista pois sen piiristä, ja ehtoja olisi syytä tarkastella uudelleen.

Yritystukien jakoperusteita, kriteereitä ja kriteerien tulkintaa tulisikin Business Finlandissa uudistaa yhteistyössä luovan alan kanssa. Tukien onnistunut kohdentaminen edellyttää myös asiantuntemusta luovien alojen tilanteesta. Business Finlandin oman osaamisen kerryttämisen lisäksi kannatettavaa on hyödyntää muuta osaamista, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön sekä muiden luovien alojen asiantuntijaorganisaatioiden asiantuntemusta. Näin tuet saadaan kohdennettua mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti.

4. Luovien alojen tilannekuva – rapautuvat rakenteet hidastavat kasvun mahdollisuuksia

Luovilla aloilla on merkittävä kasvu- ja vientipotentiaali. Viimeisimpien selvitysten mukaan perinteisten kulttuuri- ja viihdealojen – kirjallisuuden, musiikin, elokuva- ja AV-alan sekä teatteri- ja näyttämötaiteen – [yhteenlaskettu talous kasvoi 4,8 miljardista 5 miljardiin euroon vuonna 2023](#). Musiikkialan kasvu

on ollut tasaista ja [alan arvo ylitti viime vuonna jo 1,4 miljardia](#) (ks. kuva alla). [Tuoreimman Festivaalibarometrin mukaan](#) vuonna 2024 kaikkien Suomen rytmimusiikkifestivaalien tuottama kokonaiskulutus oli arviolta 465 miljoonaa euroa. Keskimääräinen kävijäkohtainen festivaalikulutus oli lähes 500 euroa, Luku pitää sisällään paitsi lipun ja festivaalialueella tapahtuneen kulutuksen, myös matkat, majoituksen ja muun kulutuksen festivaalialueen ulkopuolella. Kyselyyn osallistuneiden festivaalien keskimääräinen kesto oli kolme päivää.

Jos Suomi kirisi edes vähän lähemmäs verrokkimaita kuten Ruotsia ja Tanskaa, luovien alojen tuhannet uudet työpaikat ja yritykset sekä viennin kasvu **auttaisivat kohentamaan myös julkisen talouden tilaa merkittävästi.**

Suomen kulttuuribudjetti on EU-maiden viidenneksi alhaisin, ja julkisen sektorin kulutusmenot kulttuuripalveluihin ovat alle puolet verrattuna naapurimaa Ruotsiin. Tämä näkyy alan työpaikkojen ja yritysten vähäisyydessä suhteessa verrokkimaihin. Esimerkiksi Ruotsissa luovat alat työllistävät yli kaksi kertaa enemmän ihmisiä kuin Suomessa. Alan yritysten määrä on Ruotsissa noin neljä kertaa suurempi ja kotitaloudet käyttävät 5,1 prosenttia tuloistaan kulttuuripalveluihin, kun Suomessa vastaava luku on vain 3,1 prosenttia. Suomen tulisikin pyrkiä kulttuuriin panostamisessa lähemmäs verrokkimaitaan, kuten Ruotsia tai Tanskaa.

Kasvupotentiaalista huolimatta luovien alojen tila on hauras. Ala kärsi koronasta merkittävästi. Yleinen ostovoiman heikkeneminen ja taloudellinen tilanne näkyy myös musiikkitapahtumissa, ja vaikuttaa sitä kautta alaan ja erityisesti luovien alojen vapaaseen kenttään. Hallituksen leikkaukset alaan ja mm. yksityisen kopioinnin hyvitykseen sekä kulttuuritoiminnan ja -tapahtumien ALVin nosto vaikeuttavat tilannetta entisestään. Esimerkiksi euromääräisesti pienetkin heikennykset voivat pahimmillaan johtaa kokonaisten festivaalien, klubien, orkesterien ja kulttuuritalojen toiminnan lakkauttamiseen ympäri maan.

Lakkautuksilla ja konkurssilla olisi merkittävä heikentävä vaikutus alueiden ja sitä kautta koko Suomen elinvoimaan.

Valtiolle julkiset panostukset luovien alojen kasvuun ovat erittäin tehokkaita. Taloustutkimuksen vuonna 2021 julkaiseman selvityksen mukaan taiteen ja kulttuurin 1,3 miljardin euron rahoituksella ala saa aikaan 14 miljardin euron tuotoksen, josta julkinen sektori kerää 3,4 miljardin euron tulot. Tästä rahoituksesta noin 500 miljoonaa on valtion rahoitusta. Luovat alat tuottavat siis yli 10-kertaisen hyödyn suhteessa julkisiin panostuksiin.

Kulttuuriin ja luovalle alalle kohdennetut säästöt ovat kasvun kannalta väärä kohde. Valtion budjetissa euromääräisesti pienillä tuilla on suuri vaikuttavuus, sillä eurot käytetään tehokkaasti kulttuurin tuotantoon, mikä puolestaan näkyy suoraan elinvoiman, työllisyyden ja yrittäjyyden kasvuna ympäri Suomen. Erityisen tehokkaasti kasvua ruokkivat vapaalle kentälle sekä luovien alojen vientiin ohjatut tuet.

Luoville aloille ohjattu tuki auttaa toimijoita ottamaan ratkaisevat seuraavat askeleet kasvussa, toiminnan kehittämisessä ja kannattavuuden parantamisessa. Vastaavasti valtion kannalta pienten tukien leikkauksella saavutetaan vain marginaalinen lyhyen tähtäimen hyöty valtion kannalta, mutta leikkausten vahingolliset seurausvaikutukset luovien alojen kenttään ja valtion välillisiin tulokertymiin olisivat huomattavat.

Annamme mielellämme lisätietoja asiasta.

Helsingissä 14.10.2025

Risto Salminen

Toimitusjohtaja

Teosto

risto.salminen@teosto.fi

puh. +358 40 844 5984

Aku Toivonen

Toiminnanjohtaja

Suomen Musiikintekijät

aku.toivonen@musiikintekijat.fi

puh. +358 50 559 0025

Vappu Verronen

Toiminnanjohtaja

Suomen säveltäjät

vappu.verronen@composers.fi

+358 40 500 5905

Jari Muikku

Toiminnanjohtaja

Suomen Musiikkikustantajat

jari.muikku@musiikkikustantajat.fi

+358 40 719 7480